

SYSTÉMOVÉ KOŘENY EKOLOGICKÉ KRIZE

Devastace životního prostředí dosáhla alarmujících rozměrů. Téměř denně se na nás valí nové revidované odhady závažnosti dopadů globální změny klimatu, poklesu obsahu ozónu, eroze půdy, úbytku kyslíku v důsledku mýcení deštných pralesů, kyselých dešťů, toxického odpadu a pesticidů přítomných v potravinách a ve vodě, vymírání druhů a tak dále. Skoro všichni vědci dnes uznávají, že globální změna klimatu může být brzo nezvratná a může mít devastující dopady na lidstvo. Těch několik málo, kteří to odmítají, obvykle sponzorují korporace mající finanční zájem na popírání dopadů jejich byznysu na planetu (např. těžaři).

Většina anarchistů a anarchistek vidí příčiny ekologické krize v psychologii dominance, která se objevila současně se vzestupem hierarchie během pozdního paleolitu (včetně patriarchátu, třídní nerovnosti a prvních primitivních států). Murray Bookchin, jeden z pionýrů ekoanarchismu, konstatuje, že „hierarchie, třídní rozdělení společnosti, majetné osoby a státní instituce, které se objevily spolu se sociální nadvládou, byly konceptně přeneseny na vztah člověka k přírodě. Příroda se začala stále více považovat za pouhý zdroj, věc, surovinu, která má být nelítostně využívána jako otroci na latifundiích.“ [Toward an Ecological

Society, s. 41] Podle jeho názoru budou všechny pokusy o odvrácení ekologické katastrofy bez zavržení psychologie dominance pouhým mírnějším následků odsouzeným k neúspěchu.

Bookchin argumentuje, že „konflikt mezi člověkem a přírodou je rozšířeným konfliktem mezi člověkem a člověkem. Dokud ekologické hnutí nepokryje problém dominance ve všech jeho aspektech, k odstranění příčin ekologické krize dnešních dnů ničím nepřispěje. Pokud se ekologické hnutí zastaví u pouhého reformismu v oblasti znečištění a kontroly ochrany, u pouhého „environmentalismu“, aniž by se radikálně zabývalo potřebou rozšíření koncepce revoluce, bude jen sloužit jako bezpečnostní pojistka současného systému, založeného na vykořisťování člověka a přírody.“ [Tamtéž, s. 43] Jelikož je kapitalismus prostředkem, díky němuž psychologie dominance našla svou nejvíce ekologicky destruktivní tvář, pro většinu ekoanarchistů je nejvyšší prioritou jeho odstranění:

„Systém svým nenasytným požíváním přírody doslova zredukuje celou biosféru na křehkou jednoduchost našeho pouštního a polárního biomu. Narušujeme proces biologické evoluce, která rozvíjí faunu a flóru do stále složitějších forem a vztahů, čímž utváříme jednodušší a méně stabilní život na Zemi. Následky tohoto zoufalého

úpadku jsou v dlouhodobém horizontu dostatečně předvídatelné. Biosféra se stane natolik křehkou, až se z pohledu lidského přežití nakonec zhroutí a zmizí organické předpoklady pro lidskou existenci. Že to nastane kvůli společnosti založené na produkci pro produkci je... pouze otázkou času, ačkoli není možné předpovědět, kdy to nastane.“ [Tamtéž, s. 68]

To ovšem neznamená, že environmentální devastace před vzestupem kapitalismu neprobíhala. Sociální problémy a likvidace životního prostředí, kterou vyvolávají, „nevězí pouze v konfliktu mezi námezdní prací a kapitálem“, ale také „v konfliktech mezi generacemi a pohlavími uvnitř rodiny, v hierarchických vzdělávacích institucích, v byrokratickém uchvacování moci ve městech a v rozdělení společnosti na základě etnika. A nakonec, pramení z hierarchické závislosti na principu příkazu a poslušnosti, která začíná doma v rodině a nejviditelnější společenské podoby dosahuje v továrně, byrokracii a armádě. Nemusím příliš zdůrazňovat, že se tyto problémy objevily dlouho před kapitalismem.“ Nicméně, kapitalismus je dnes dominantním ekonomickým modelem, takže „dnešní krize města do značné míry odráží rozkol, který kapitalismus vklíní mezi společnost a přírodu.“ [Tamtéž, s. 28]

(pokračování na str. 2)

ZELENÝ KAPITALISMUS

Co je to zelený kapitalismus? Jak funguje? Kdy, proč a jak vznikl? Podobné otázky se budeme snažit v tomto textu objasnit.

Zelený kapitalismus je stadium tohoto ekonomického modelu, které se snaží nakládat s přírodou podle nových pravidel. Je tvořen širokou škálou institucí (od vládních úřadů přes korporace, think tanky, charity, nevládní organizace až po finanční instituce), které zavádějí určitý proces s cílem prosadit tržní mechanismy v oblasti životního prostředí. Málokrterá z těchto institucí používá k popisu své činnosti termín „zelený kapitalismus“, ale my a mnoho dalších si myslíme, že je nejvýstižnější.

Kapitalismus se opět zmítá v krizi a mnoho současných globálních environmentálních krizí, včetně globální změny klimatu nebo úbytku biodi-

verzity, vytváří nové trhy, na nichž lze generovat zisk. Zastánci zeleného kapitalismu tvrdí, že pokud se k přírodě chováme správně, bude nejenom zachráněna, ale dokonce i uzdravena. Toho lze údajně dosáhnout v rámci stávající ekonomiky a současně zajistit blaho společnosti.

Říkají, že skrze správnou cenotvorbu majetku, zboží a služeb poskytovaných životním prostředím, může „neviditelná ruka“ trhu změřit, zpeněžit a minimalizovat jeho devastaci. Jenže tahle domněnka ignoruje skutečnost, že jakmile něco naceníte za účelem ochrany, otevíráte dveře někomu, kdo je svolný a schopný tuto cenu zaplatit a „chráněný“ naceněný zdroj nebo teritorium zničit.

(pokračování na str. 2)

GLOBÁLNÍ ZMĚNA KLIMATU Z ANARCHISTICKÉ PERSPEKTIVY

Koncept člověkem způsobené klimatické změny není žádnou novinkou. Na skleníkový efekt upozorňoval již v roce 1824 Joseph Fourier, když říkal, že lidská aktivita může ovlivnit globální teplotu. Další slavné postavy z oboru chemie a fyziky, jako třeba Tyndall, Arrhenius, a Bell, pochopily možné důsledky a teorii dále rozvinuly. Začátkem dvacátého století už ve vědecké komunitě panovalo přesvědčení, že spalování fosilních paliv by mohlo změnit klima Země.

Veřejné povědomí o problému rostlo v průběhu sedmdesátých let a vědecká komunita začala vyvíjet simulace znázorňující, jak by emise CO₂ mohly ovlivnit klima v budoucnosti. Během tohoto období těžařská společnost Exxon provedla velký výzkum klimatické změny a modelů globálního klimatu. Jenže výsledky ohrožovaly zisky společnosti, takže byly upozaděny a další peníze už Exxon vydával pouze na mystifikační kampaně a lobbování za účelem potlačení uvědomění veřejnosti a vládních regulí. Kampaně byly velmi úspěšné. Po sobě

jdoucí vlády v USA a dalších zemích začaly zpochybňovat klimatologii jako vědu a bránily omezování vypouštění oxidu uhličitého navzdory převažujícímu vědeckému konsenzu. Mystifikační kampaně byly šířeny sdělovacími prostředky kontrolovanými vládnoucí třídou a umožnily tak politikům pozdržet nové zákony na ochranu životního prostředí a přistupovat ke změně klimatu jako k okrajovému tématu.

Během poslední dekády jsme však mohli zaznamenat obrat v pravicové části politického spektra, odklon od popírání změny klimatu George W. Bushe a akceptování environmentální politiky hlavním proudem. David Cameron se dokonce nechal vláčet smečkou sibiřských huskyů až za polární kruh, aby upozornil na rizika změny klimatu. To mu však později nezabránilo v sabotování environmentální legislativy. Začalo se tedy operovat s pojmem „green washing“, který představuje natírání kapitalistického systému na zeleno a předstírání, že je k životnímu

EDITORIAL

Po pár letech jsme zase oživilí náš pouliční plátek Zdola. Desáté číslo se věnuje globální změně klimatu a reakci kapitalistického systému. Ačkoli ochrana životního prostředí a sociální ekologie vždy patřily mezi naše stěžejní aktivity a témata, s teoretickými články na téma „klima“ jsme doposud šetřili. Následující texty jsou úvodem do diskuse, kterou hodláme nadále rozvíjet. Snaží se demaskovat kořeny krize a dotknout se nefunkčních řešení nabízených systémem.

Článek „Systémové příčiny ekologické krize“ by neměl nechat nikoho na pochybách a osvětlit bázi našeho přístupu. Text „Globální změna klimatu z anarchistické perspektivy“ rozebírá problém do morku kostí. „Zelený kapitalismus“ je pak vyprávěním o tom, kterak se stal kozel zahradníkem. Máme tu jednoduše řečeno tři koncepty ženoucí planetu do záhuby. Protřnní neoliberalní pseudořešení, šité na míru největším znečišťovatelům, boháčům a korporacím, jehož hlavním úkolem je zachovat privilegium devastování životního prostředí. Nejznámější formou je asi obchod s emisními povolenkami. Dále represivní guláš, navařený pro domácnosti a obyčejné lidi, jehož záměrem je svalit vinu za zničenou Zemi na každého z nás. To je ta polívka, která nechutná Žlutým vestám. Nakonec jsou tu popírači, vzedmuvší se ze smetiště dějin v barvách neliberální konzervativní pravice, jdoucí náboženstvím proti faktům. Nejbolestivější formou tohoto konceptu je eskalace problému například v podobě podpory fosilního byznysu nebo vypalování pralesů.

Vedle těchto excesů se tu pravděpodobně rýsuje kombinace volnotřnních a represivních opatření. Ta volnotřnní tradičně zaměřena na velké firmy a ta represivní na domácnosti. Náklady jakékoliv krize, ať už finanční, uprchlické nebo klimatické, způsobené těmi nahoře, jsou tradičně účtovány těm dole. Cílem je tedy demaskovat falešná řešení, bránit zavádění represivních opatření a rozšiřovat zdola organizovaný odpor proti globální ekoci-dě. **Necht' vzplane stejně rychle jako Amazonie!**

REDAKČNÍ KOLEKTIV, AFED@AFED.CZ

(pokračování na str. 3)

Systémové kořeny ekologické krize

(dokončení ze strany 1)

Kapitalismus má na rozdíl od předchozích třídních a hierarchických systémů rozpínavou povahu, která ho činí nekompatibilním s ekologií planety. Je tedy důležité zdůraznit, že kapitalismus musí být odstraněn, protože není reformovatelný do „environmentálně přátelské“ podoby, což je v rozporu s tím, co tvrdí tzv. „zelení“ kapitalisté. Je tomu tak proto, že *„kapitalismus nejenom ctí předkapitalistickou představu o nadvládě nad přírodou... z plundrování planety činí celospolečenské právo na život. Přít se s tímto druhem systému o jeho hodnotách, pokoušet se ho vyděsit vizemi o důsledcích růstu je jako hádat se s metabolismem. Je snazší přesvědčit rostlinu, aby nechala fotosyntézu, než žádat po buržoazní ekonomice, aby přestala s hromaděním kapitálu.“* [Tamtéž, s. 66]

Kapitalismus působí ekologickou destrukci, jelikož je založen na dominanci (Člověka nad člověkem, a tudíž i člověka nad přírodou) a kontinuálním, nekonečným růstu (bez růstu kapitalismus umírá). Toto lze pozorovat na faktu, kdy průmyslová výroba mezi 50. a 90. léty 20. století vzrostla padesátinásobně. Taková expanze uvnitř omezeného prostředí zjevně nemůže pokračovat donekonečna bez katastrofických následků. Přesto je v zásadě nemožné, aby se kapitalismus ze své závislosti na růstu vyléčil. Je důležité porozumět, proč tomu tak je.

Kapitalismus je závislý na produkci vytvářené za účelem generování zisku. Aby zůstal ziskový, musí firma dosáhnout zisku. Jinými slovy, peníze se musí proměnit ve více peněz. Toho může být dosaženo dvěma způsoby. Jednak může firma vyrobit nové zboží, čímž bude buď reagovat na

existující poptávku, nebo poptávku vytvoří pomocí reklamy. Nebo může vyrobit zboží, které už na trhu existuje. V takovém případě ho musí vyrobit levněji než ostatní firmy v oboru, aby byla konkurenceschopná. Pokud jedna firma zvýší svou produktivitu, a o to se musí pokoušet všechny firmy, je schopna vyrábět zboží levněji, prospívá v hospodářské soutěži a získává větší podíl na trhu (dokud nakonec nepřinutí méně ziskové firmy k bankrotu). Neustálé navyšování produktivity je tudíž nezbytné pro přežití.

Existují dva způsoby zvyšování produktivity. Buď jsou náklady na její zvýšení přesouvány jínam (tzv. externality), nebo se investuje do nových výrobních prostředků. První možnost zahrnuje například znečišťování okolního prostředí nebo intenzivnější vykořisťování pracujících (skrze delší pracovní den, zvyšování pracovních norem při stejné mzdě). Druhá možnost zahrnuje zavádění nových technologií, regulujících množství lidské práce nutné k výrobě stejného zboží, nebo k vykonání stejné služby. Vzhledem k tomu, že se pracující intenzivnějšimu vykořisťování neustále brání, stejně jako se lidé brání znečišťování svého prostředí, jsou v současnosti nové technologie nejčastějším způsobem zvyšování produktivity v rámci kapitalismu (na druhou stranu kapitalisté vždy hledají nové možnosti, jak se vyhnout zákonům na ochranu životního prostředí, jak se vyhnout pracovnímu právu, a nečídka k tomu využívají i nové technologie).

Jenže nové technologie jsou drahé, což znamená, že pokud chce firma nepřetržitou modernizaci ufinancovat, musí prodávat víc a víc zboží a musí udržovat navyšování svého kapitálu. Zůstat v kapi-

talismu na stejných číslech znamená koledovat si o problémy, proto musí firma vždy usilovat o více zisku a proto musí vždy expandovat a investovat. V zájmu přežití musí firma neustále modernizovat výrobní prostředky a zvyšovat produkci, aby mohla prodat dostatečné množství zboží, díky čemuž může pokračovat v expanzi a modernizaci. Vše vystihuje motto „růst, nebo smrt“ nebo Marxova slova „produkce pro produkci“. To znamená, že akumulace kapitálu představuje samotné srdce systému, proto je principiálně nemožné, aby kapitalismus vyřešil ekologickou krizi. Motto „růst, nebo smrt“ je jeho základním pilířem:

„Hovořit o ‚omezování růstu‘ v rámci kapitalistické tržní ekonomiky je nesmysl, stejně jako mluvit o omezování zbrojení za války. Moralizování, které dnes slyšíme z úst mnohých environmentalistů, třebaže s dobrými úmysly, je stejně naivní, jako je moralizování ze strany nadnárodních korporací manipulativní. Kapitalismus nemůže být nikdy ‚přesvědčen‘ k tomu, aby omezil růst, stejně jako člověk nemůže být ‚přesvědčen‘ k tomu, aby přestal dýchat. Pokusy ‚zelených‘ učinit kapitalismus ‚ekologickým‘ jsou odsouzeny k nezdaru samotnou podstatou systému spočívající v nekonečném růstu.“ [Bookchin, **Remaking Society**, s. 93–94]

Dokud bude kapitalismus existovat, bude nezbytně pokračovat ve svém „*nekonečném požívání životního prostředí*“, dokud neodstraní „*organické předpoklady pro lidskou*

existenci“. Z tohoto důvodu s ním nelze přijímat žádné kompromisy. Musíme ho zničit, dříve než zničí nás, a čas nás začíná tlačit.

Kapitalisté samozřejmě tento úsudek neakceptují. Mnozí jednoduše ignorují důkazy nebo vyobrazují skutečnost skrze růžové brýle a tvrdí, že ekologické problémy nejsou tak vážné, jak se zdá, nebo že věda brzo najde způsob, jak je vyřešit. Někteří rizika připouštějí, ale odmítají porozumět jejich kořenům, a tím pádem přicházejí s reformami založenými na regulačních anebo (v rámci neoliberální agendy) „tržních“ řešeních.

Zdroj: Anarchist FAQ, section D.4, What is the relationship between capitalism and the ecological crisis?

Zelený kapitalismus

(dokončení ze strany 1)

Zelený kapitalismus je také vějička. Je to pokus vytvořit o tomto ekonomickém modelu zdání, že je sociálně a environmentálně zodpovědný, zatímco není. Jelikož panuje dostatečný celosvětový souhlas s nutností poprat se s globální změnou klimatu a postavit se environmentálním problémům, potřebuje se kapitalismus přetvořit do takové podoby, aby vypadal, že se těmito problémy zabývá a hledá nejlepší možné řešení.

Úkolem zeleného kapitalismu je odvrátit pozornost od otázek, které se v první řadě zabývají podílem kapitalistické ekonomiky na devastaci životního prostředí a její schopností se s těmito problémy vypořádat. Stejně kapitalistické principy a mechanismy, které spustily ekologickou krizi – tzn. ustavičný ekonomický růst, soukromé vlastnictví, zisk a „volné“ trhy – se snaží uplatnit na životní prostředí, aby tuto krizi zažehnal. Slouží k zachování kapitalistické dominance skrze hledání nových způsobů generování zisku a jako ochranná hráz před kritikou ekologií.

Přestože se jedná o vyvíjející se koncepci bez pevných definic, pustíme se do detailnějšího rozboru rysů, o nichž se domníváme, že jsou pro zelený kapitalismus stěžejní. Pokusíme se také nastínit, proč je považujeme za problematické.

Odzbrojení environmentálního hnutí

Existence zeleného kapitalismu je zčásti odpovědí na sociální hnutí, která nutí kapitalistickou ekonomiku brát na vědomí environmentální otázky. Ekologické krize vyvolaly po celém světě vzor a s tím, jak se samosprávné zelené hnutí lépe organizovalo a začalo oslovovat širší veřejnost, se musel kapitalismus začít prezentovat jako řešení ekologický krizí, aby ho zbavil vlivu. Koncept zeleného kapitalismu začal být rozvíjen na konci osmdesátých let a do mainstreamu se prosadil díky spolupráci některých ekologických organizací s korporacemi. V roce 1992 se konference OSN o životním prostředí, Summitu země, v Riu zúčastnilo 180 vládních činitelů z celého světa po boku zástupců byznysu, nevládních organizací a médií. Mnoho lidí ji považuje za moment, kdy se začaly globálně prosazovat myšlenky zeleného kapitalismu.

Kooptace ekologie

Destruktivní vliv na životní prostředí patří dlouhá léta k pilířům kritiky kapitalistické ekonomiky. V posledních letech však bývají myšlenky zeleného kapitalismu využívány k argumentaci, že tento model přírodu nepoškozuje (poškozuje ji údajně potřeba domácností), ale na-

opak má potenciál ekologické problémy vyřešit. Jedná se o pokus zmocnit se úderné kritiky kapitalismu, převrátit ji naruby a využít ji k ideologickému ospravedlnění zrádného ekonomického systému. Posiluje mýtus, jenž říká „není žádná alternativa“ a brání uznání a realizaci jiných forem organizace společnosti.

Naléhavost klimatické krize a dalších ekologických katastrof může být další pobídkou pro zelenokapitalistický přístup. Jelikož je nutné rychle hledat řešení, jelikož je třeba okamžitých změn ve způsobu života, mohou mít lidé sklonky odmítat rozsáhlé systematické změny a nechat se zlákat falešnými sliby zelenokapitalistické agendy, do níž spadá například geoinženýring. Nejedná se o nic, co by krizi řešilo, pouze to posiluje kapitalistické mechanismy a principy.

Nerovnost, nespravedlnost a globální jih

Středobodem zeleného kapitalismu je komodifikace životního prostředí. To znamená, že přístup lidí a možnost mít z něho užitek jsou podminěny jejich kupní silou, což nevyhnutelně prohlubuje environmentální nerovnost, zvláště na základě genderu, rasy a třídy. Ti, kteří si mohou dovolit připlatit za ekologicky šetrné produkty, mohou tvrdit, že za zničenou přírodu nenosou odpovědnost, zatímco ti, co si to dovolit nemohou, se stávají terčem demonizace a příčinou problémů.

Lidé globálního jihu, kteří jsou existenčně závislí na svém tradičním hospodaření, jsou často přímo vystaveni těm nejdestruktivnějším metodám kapitalismu. Nejčastěji se jedná o odlesňování jejich životního prostředí. Zelený kapitalismus tyto invazivní obchodní praktiky neřeší, pouze odvrací pozornost a problém přesouvá jínam. Zabíjení lidí skrze devastaci přírody je formou násilného útlaču příznačného pro mnohé kapitalistické projekty a na jižní polokouli nechvalně známé. Na druhou stranu bohatí lidé na severu jsou často održeni od důsledků kapitalistické praxe, ať už je natřená na zeleno nebo nikoliv, a v obrovském množství informací a dezinformací se těžko mohou orientovat.

Rozpitvání přírody

Dalším problémem souvisejícím s komodifikací životního prostředí je potřeba jeho rozčlenění na individuální zaměnitelné tržní položky. Jenže ekosystémy fungují díky vzájemné provázanosti, která tvoří celek, a obsahují množství komplikovaných procesů fungujících mezi jednotlivými prvky. Jako jednoduchý příklad této komplexnosti a vzájemné závislosti můžeme uvést neočekávané dopady, které způsobilo nasazení vlků do Yellow-

stoneského národního parku ve Spojených státech.

V rezervaci se přemnožila vysoká a nadměrně spásání vegetace způsobilo vážné poškození ekosystému. Po nasazení vlků nebyly počty vysoké pouze sníženy, z oblastí, kde byl lov vysoké pro vlky snadný, zcela zmizela. Uvolněný prostor zarostl bujnou vegetací, která přilákala víc hmyzu, ptáků a bobry. Bobři vystavěli přehradu, které poskytl přirozené prostředí novým vodním druhům. Bujná vegetace ovlivnila i samotné řeky. Zpevnila břehy, ovlivnila tok, zastavila erozi a vytvořila další prostředí pro další druhy. Nasazení několika predátorů pozitivně ovlivnilo v krátkém časovém horizontu obrovský ekosystém, v podstatě celou fyzickou geografii.

Pokud jsou ekosystémy rozděleny na fragmenty, jak si žádá zelený kapitalismus, přestávají fungovat, nebo dokonce existovat. Někteří lidé argumentují, že dokonce i škatulka ekosystém je příliš zjednodušující, aby vystihla přírodní procesy. Těžko jsme schopni si představit spleťtost vzájemných interakcí existujících mezi různými formami života a jejich přirozeným prostředím, takže domněnka, že jim rozumíme dostatečně na to, abychom je nacenili, je absurdní. Přepočítávání hodnoty druhů a ekosystémů na peníze je stěžejním problémem.

Různé druhy hodnot

Zastánci zeleného kapitalismu tvrdí, že naceněním přírody ji zachrání před devastací, ale jedním z problémů tohoto přístupu je, že se snaží uplatnit jeden druh hodnot (monetární) na něco, co má úplně jiné hodnoty (vnitřní, duševní nebo existenciální). Hodnota pohoří, podzemního říčního systému nebo červů nemůže být vyčíslena pouze z finančního hlediska, když je velká část jejich významu subjektivní a závisí na jejich prostředí a kontextu. Ve skutečnosti, pokud proměníte přírodní hodnoty v hodnoty tržní, znamená to, že budou obchodovatelné, ne chráněné.

Na životním prostředí naprosto závisí naše přežití a blaho. Aplikace tržních hodnot ohrožuje přesně to, o čem zelený kapitalismus tvrdí, že chrání. Předpoklad, že jediný hodnotový systém může být aplikován na něco tak komplexního, rozmanitého, a možná dokonce nedefinovatelného, jako je příroda, je velmi mylný.

Příroda zahrnuje všechny formy života, včetně různě vnímajících tvorů. Tyto druhy zde nejsou jen proto, aby sloužily člověku. Příroda má svou vlastní nedílnou hodnotu, která nemůže být vyčíslena finančními nebo ekonomickými měřítky. Tohle všechno se ignoruje, nebo dokonce popírá antropocentrickým přístupem, na němž jsou kapi-

talismus a další kořistnické systémy založeny. Antropocentrismus je v moderní západní kultuře hluboce zakořeněn, ale pokud máme najít způsoby harmonické existence s mimolidským světem, potřebujeme tyto postoje k životnímu prostředí kompletně přehodnotit.

Udržování kapitalismu při životě

Podíváme-li se na problém z trochu jiné perspektivy, můžeme zelený kapitalismus označit za další vývojový stupeň kapitalismu, nebo dokonce za nezbytný krok k jeho přežití. Aby kapitalismus přežil, musí se točit peníze, ekonomiky musí růst a neustále se musí objevovat nové zdroje zisku, jelikož ty staré jsou již vyčerpáné nebo zničené. Toto, včetně schopnosti a nutnosti neustálého znovuvynalézání, byly vždy důležité součásti kapitalismu. V tomto smyslu je zelený kapitalismus způsobem, jak může kapitalismus nadále fungovat. Nové způsoby generování peněz jsou vytvářeny obrácením více a více aspektů životního prostředí na obchodovatelné komodity. Takže zelený kapitalismus je evolučním stadiem poskytujícím další možnosti expanze do nových oblastí za účelem udržitelného hromadění zisku.

Mocní zůstávají mocnými

Dalším problémem, který je v oblasti ochrany životního prostředí často opomíjen, je problém mocenský. Kapitalismus je systémem bohatých a mocných, kteří ho udržují. Zelený kapitalismus je způsobem, jak toto bohatství rozšířit a moc upevnit. Jedná se o způsob upevnění těch samých mocenských principů, které způsobily současné ekologické krize. Místo aby nadnárodní korporace, které profitují z destrukce životního prostředí, zbavil moci, dává jim více moci a jejich pacifikaci činí stále složitější. Těm samým institucím a principům, které jsou zodpovědné za minulé a současné ekonomické krize, má být nyní svěřena ochrana životního prostředí, na níž závisí veškerý život.

Jakmile bude příroda naceněna a stane se plnou součástí trhu, bude trpět stejnými chronickými nemocemi jako ekonomika. Bezohledný obchod a spekulace ji budou drtit, stejně jako drtí naše domácnosti. A to není vše. Zelený kapitalismus prohlubuje zaryté návyky a předpoklady, na nichž je kapitalismus založen. To znamená, že současný povýšenecký přístup k životnímu prostředí je stále obtížnější překonat, stejně jako sílu, která brání naší kolektivní imaginaci.

Zdroje: Corporate Watch; A-Z of Green Capitalism; What is green capitalism?

GLOBÁLNÍ ZMĚNA KLIMATU Z ANARCHISTICKÉ PERSPEKTIVY

(dokončení ze strany 1)

Zdevastované životní prostředí je jedním z velkých selhání volného trhu. Fosilní paliva jsou levná, jelikož CO₂ je „negativní externalitou“. To znamená, že náklady na jeho vypouštění do atmosféry, respektive následky destabilizovaného životního prostředí nenesou zodpovědné korporace, ale celá populace. Soukromé firmy tudíž nemají žádný zájem na snižování emisí CO₂ a tržní ceny jejich produktů jsou díky těmto nedobrovolným celospolečenským dotacím udržovány nepřirozeně nízké. Emise CO₂ nemají tržní hodnotu a navíc mají nedozírné dopady na globální klima. Jako řešení se nabízí státní intervence, danění nebo pokutování neudržitelných technologií. Jenže toto řešení se už dnes jeví jako neúčinné, stát je beztak v rukou byznysmenů a historicky se vždy nacházel v područí trhu. Nezbyvá než skoncovat s diktaturou trhu jednou provždy.

Čím déle hodláme se změnou otálet, tím složitější bude napravovat škody. Jediným způsobem, jak dosáhnout smysluplné změny, je opustit kapitalistický model; vyrvat energetický a výrobní průmysl korporátním vlastníkům a navrátit ho společné správě. Nejedná se o lehký úkol, ale nabízí unik před mnohočetnými environmentálními katastrofami, kterým nyní čelíme. Je potřeba také upozornit, že v dobách krize patrně vzroste moc státu. Musíme tedy zůstat ve střehu a odmítat řešení, která zintenzivňují jeho kontrolu nad našimi životy. Abychom dosáhli smysluplné změny, je třeba pracovat na decentralizovaném řešení, které poskytuje kontrolu nad energetickým a výrobním průmyslem lidem, kteří ho využívají, z čehož bude mít prospěch celý globální ekosystém.

Energetika

Stávající energetický průmysl závisí na centralizované, velkoobjemové a soukromě vlastněné produkci. Energetičtí giganti konzumentům nemožňují rozhodovat o způsobu výroby energie. Ta je zákazníkům dodávána za poplatků, zahrnující marži regulovanou státem, která je kompenzací za více či méně monopolní postavení na trhu. (V České republice je stát majoritním vlastníkem energetického monopolu ČEZ. Pro lidi to však žádné výhody nepřináší, naopak, stát se tak jako tak chová jako podnikatel bez skrupulí a ČEZ navíc může snáze dosáhnout na peníze daňových poplatníků, až bude potřebovat subvencovat ne-hospodárnou jadernou energetiku.) Současné ceny energie neodpovídají realitě. Environmentální náklady způsobené emisemi CO₂, jež jsou nedílnou součástí těžby a spalování fosilních paliv, nejsou ve výsledné ceně zahrnuty. Nízké ceny nepřináší výhody domácnostem, kde je spotřeba nízká, ale korporacím v energeticky náročných průmyslových odvětvích. Kvůli vysokým ziskům tedy bezohledně pokračuje těžba a spalování uhlí.

Energetický průmysl má tak dvojí účel. Zajišťuje domácnostem energii a kapitalistům zisky. Budoucí energetika musí podléhat demokratické správě. Musí sloužit komunitám a soustředit se na energetickou efektivitu, snižovat poptávku a minimalizovat ekologické škody namísto honby za ziskem. Čisté energetické technologie musí být šité na míru jednotlivým lokalitám. Větrná energie a energie získávaná z mořských vln je vhodná pro severní Evropu. Geotermální energie by se měla využívat tam, kde se přirozeně projevuje. Severní Afrika je vhodná pro solární energii.

V rozvojových zemích se musíme vyhnout zavádění technologií s velkou produkcí uhlíku, kterých si rozvinuté země užívají od průmyslové revoluce. Potřebujeme zlepšit kvalitu života bez závislosti na zastaralých znečišťujících technologiích. To dnes probíhá neuceleným způsobem. Většinu peněz vyhrazených na snížení emisí uhlíku utrácí rozvinuté země za přesouvání problému do zemí rozvojových.

Ekologickou modernizaci lze urychlit zrušením práv na duševní vlastnictví. Čisté technologie tak mohou být přímo zaváděny po celém světě. Poptávka může být snížena racionalizací průmyslové výroby, která bude zaměřena na pokrytí potřeb společnosti namísto generování zisku a ekonomického růstu. Technologie na výrobu čisté energie už máme, zbývá ještě rozšířit tyto myšlenky a převzít kontrolu nad našimi životy.

Bydlení

Situace v oblasti bydlení je tristní a přes marnou regulaci ze strany státu jí cloumají rozměry trhu. Žijeme v jednadvacátém století, uprostřed Evropy, trh si lebedí v konjunktuře, a stále tu vidíme dost lidí, kteří žijí v plesnivých bytech vytápěných přímotopy. Zkroucená okna nejdou otevřít a vítr

zmítá záclonami sem a tam. Naprostá většina lidí pak obývá staré domy vytápěné tuhými palivy a vskutku se těší, až jim úředník za asistence policie přijde zkontrolovat kotel. A když přijde dobrá pobídka ze strany státu, trh ji rozcupuje. Ceny zateplení fasády a ceny oken a dveří s dobrou tepelnou izolací, stejně jako kotlů splňujících nutné emisní normy se navyšují úměrně dotovaným částkám, takže dochází k velmi bizarnímu scénáři: lidé platí daně, stát přerozděluje dotace, aby snížil náklady poplatníků na modernizaci domovů, a peníze nakonec shrábnou stavební a topenářské firmy. Je čas prosperity a z ekonomického koláče padají větší drobký. Dost se staví a v této oblasti stát selhává úplně. Běžný smrtelník pak raději ušetří na garáž, než aby si připlácel za „pasivní cihly“.

Výstavba nových domů a někde i celých čtvrtí je velkou příležitostí k realizaci energeticky efektivních nebo dokonce uhlíkově neutrálních řešení, využívajících sluneční a větrnou energii. Tyto příležitosti jsou však mařeny, jelikož utrácet extra peníze za ekologické technologie podřívá konkurenceschopnost. Developéři tedy maximalizují zisky na úkor životního prostředí a celé lidské populace. Tržní principy nás tak na další desítky let vězní v neudržitelném stavu a odkládají náklady na příští generace. Vědí, jak stavět domy s nulovou produkcí uhlíku, ale nedělají to, jelikož to není dostatečně ziskové. Nízkoenergetické domy, které si jsou samy schopny vyrobit energii, přitom poskytují lidem velkou míru soběstačnosti. Zajímavé řešení slibují také komunitní obnovitelné zdroje energie.

Situaci komplikuje i koncentrace nemovitostí v rukou realitních magnátů. Zvláště po navýšení úrokových sazeb hypoték, kdy se vlastní bydlení stává hůře dostupné a ceny realit mírně klesají, se byty a rodinné domy stávají oblíbeným terčem spekulantů. V souvislosti s tím a také díky deregulovanému nájemnému rostou ceny nájmu. Nájemním bytům a domům se „nízkoenergetická modernizace“ vyhýbá. Pokud vůbec, rekonstruuje se tak, aby to stálo co nejméně. Kapitál utržený za nájemné však realitní skupiny většinou investují do skupování dalších domů. Musíme se pohnout do stavu, kde osud životního prostředí a všeobecné blaho budou v našich rukou. Naše vlastní zájmy a zájmy našich komunit musí být jádrem nového uspořádání. Je však těžké soustředit se na energetickou efektivitu, když stále tolik lidí hnije v mizerných podmínkách.

Vyčerpání zdrojů

Globální změna klimatu není jediným problémem, kterému čelíme. Zneklidňujícím tempem vyčerpáváme neobnovitelné zdroje a těžko obnovitelné zdroje, jako třeba rybí populaci, doháníme ke kolapsu. Ke zdrojům se jako společnost chováme, jako by byly bezmezné, navzdory jasným důkazům svědčícím o opaku. Těžíme vzácné kovy pro masovou výrobu elektronických součástek, fosfor na výrobu hnojiv a ropu na výrobu petrochemikálií. To vše se děje v neudržitelném měřítku, jelikož příroda je levná. Cena výsledného produktu jednoduše zahrnuje náklady na těžbu plus kapitalistův zisk. Nehledě na náklady na masové čerpání konečného zdroje, který budoucí generace nebudou moci využívat. Co si počnou, až dojdou například zásoby fosforu? A znovu tu máme problém negativních externalit. Ty nejvyšší náklady ponese budoucí generace. Okamžitý zisk, růst a konzum jsou upřednostňovány před stabilitou ekosystémů a dostupností zdrojů v budoucnu.

Po celém světě se plývá vodními zdroji. Těžký i lehký průmysl, zvláště agroprůmysl nadužívá a znečišťuje vodní zdroje. V kapitalistickém systému zemědělci mezi sebou soupeří a musí si zajistit co největší množství vody, aby zůstalo jejich hospodářství konkurenceschopné. Jsou nuceni pěstovat nejžádanější plodiny na trhu bez ohledu na to, že drancují místní zdroje. Výsledkem je nedostatek spodní vody, vyschlé prameny a studny. Konkurence a nejistota tak vedou k intenzivnějšímu čerpání přírodních zdrojů.

Přitom jsou tyto problémy řešitelné. Elinor Ostrom získala Nobelovu cenu za ekonomii díky své práci na téma harmonického fungování občin. Její výzkum upozornil na potřebu silné komunitní sítě, v níž lidé spolupracují a vytvářejí si vlastní pravidla, která určují, jak má být společný zdroj využíván. Tímto způsobem může být dosaženo nejlepších výsledků pro jednotlivce a zároveň celé sousedství. Zdroj je současně chráněn pro nadcházející generace. Její vize je téměř přesnou negací

kapitalistického režimu, kde sousedé jednají jako konkurenti a musí se hodně otáčet, aby dosáhli co nejvyššího příjmu bez ohledu na to, jaký to má vliv na půdu nebo jiný zdroj. V kapitalistickém systému je půda nadužívána a pustošena.

Mnoho zdrojů nadužívaných v digitální době se nachází daleko od regionů, jež jsou na nich závislé. Jakmile začnou být v budoucnu vzácné, stanou se příčinou krvavých konfliktů, jelikož vlády a korporace je budou chtít kontrolovat. Takovým konfliktem byla zjevně válka v Iráku, rozpoutána kvůli udržení kontroly nad zásobami ropy. Podobný scénář mají desítky dalších konfliktů, kde jsou místní tyrané podporováni rozvinutými státy, nebo přímo korporacemi, pokud otevírají trh, kašlou na zákoník práce, ochranu životního prostředí a kapitál může téct a vykořisťovat zdroje volně a levně. Na tomto poli spolupracují kapitalisté z rozvinutých zemí se svými protějšky v zemích rozvojových, aby si zajistili výhody, jež přináší obcházení práv pracujících skrze tolik populární outsourcing. Outsourcing pracovní síly jde ruku v ruce s destrukcí životního prostředí. Špinavá práce se přesouvá do chudších zemí, aby elity vyspělých zemí mohly předstírat snižování emisí, a na tuto práci jsou najímáni dělníci z ještě chudších zemí, pokud si domorodci odmítají kálet o vlastního hníza.

Globální velmocí si potřebují zajistit přístup ke zdrojům, aby své občany izolovaly od přicházejících klimatických šoků, a chránily tím politickou stabilitu. V mnoha případech tento proces nabírá podoby záboru půdy, což znamená vysídlování domorodých komunit, pokud nechtějí zůstat ve zničeném prostředí a přijmout jednu z prekérních pracovních pozic. Například Čína masově skupuje obrovské lány v Africe, aby zde rozšířila své zájmy. V případě Evropy a USA je tento proces praktikován skrze nadnárodní korporace. Místním pak pochopitelně zdroje chybí, poněvadž z jejich exportu kromě zdevastované krajiny nemají nic. Když už nic jiného nezbyvá, lidé se bouří a žádají zpět, co jim bylo zprivatizováno. Boj proti kolonialismu jednadvacátého století bude pilířem vzdoru proti státu a kapitálu. Bídačené regiony musí být podporovány revolucionáři a revolucionáři s nekoloniálními mocnostmi.

Soukromé vlastnictví půdy je vedle protispolečenských tržních sil klíčovou problémovou institucí, diktující způsob využívání a správu půdy. Všechny skleníkové plyny nepochází ze spalování fosilních paliv. Oxid dusný se uvolňuje z průmyslových hnojiv nadužívaných v agroprůmyslu. Metan se kromě skládek odpadků, těžby ropy a zemního plynu a hlavně chovu dobytka uvolňuje prostřednictvím anaerobního rozkladu organických látek v mokřadech, močálech a nezasažených půdách. I tento proces je díky záboru půdy a rozšiřování plantáží ovlivňován agroprůmyslem.

Všechny tyto emise jsou tedy závislé na tom, jakým způsobem se s půdou hospodáří. Dostáváme se znovu k hlavní myšlence. Scenáristé současného kapitalistického systému nemají žádný zájem na dlouhodobém zdraví naší půdy a producenti

oxidu uhličitého, freonů, metanu a oxidu dusného nenesou náklady svého počínání. Za vše platí v první řadě lidé žijící v blízkosti jejich továren a plantáží, ale i všichni ostatní. Zatímco jsou některé formy degradace půdy, jako třeba vypalování deštných pralesů pro nové pastviny a plantáže, okamžitě zřejmé, jiné jsou viditelné méně. Může to trvat celé generace, než se půda vyčerpá. S těmito problémy je velmi těžké se vypořádat, pokud kapitalisté maximalizují krátkodobé zisky nebo pokud zemědělci nemají jisté příjmy a nemohou si dovolit přechod na udržitelné hospodaření. Proto potřebujeme holistický přístup, kde jsou zváženy všechny potenciální zdroje znečištění a půda obhospodařována společně pro blaho celé komunity stejně jako pro budoucí generace.

Tam, kde se využívají neobnovitelných zdrojů vyhnout nelze, musíme uplatnit výhody nerůstové ekonomiky, kde je odpad z jednoho produktu využíván jako materiál pro výrobu jiného. Taková praxe se začíná objevovat již dnes, ale bolestivě pomalým tempem díky negativním externalitám, které tomuto progresu neposkytují žádný ekonomický důvod, jak už jsme rozebírali výše. To se bezodkladně změní, jakmile dosáhneme ropného vrcholu a vyčerpání dalších fosilních zdrojů. Dosud jsou však tyto zdroje využívány natolik lehkomyšlným způsobem, že vážně ohrožujeme budoucí generace. Omezené zdroje se dají využívat efektivně a odpovědně, ale pouze pokud produkce bude naplňovat potřeby lidstva, ne ukájet ziskuchtivé jedince. Návrat k obecné sdíleným statkům a vybudování spravedlivé ekonomiky nerůstového stavu musí být hlavním bodem naší revoluční změny.

Zdroj: Capitalism Is Killing the Earth; Anarchist Federation. Redakčně uzpůsobeno podmínkám ČR.

DISTRIBUČNÍ MÍSTA

Kde můžete publikace Nakladatelství AF přímo pořídit či objednat:

KAMENNÉ OBCHODY:

- **Infocentrum Salé** (Orebitská 14, Praha 3 – Žižkov; sale.451.cz)
- **Rekomando** (Trojanova 9, Praha 2; rekomando.eu)
- **ALERtattoo** (Zámecká 22, Pardubice)
- **Antikvariát Černý pes** (Sedláčkova 20, Plzeň)
- **Družstevní kavárna Inkognito** (Husova 24, Plzeň; inkognito.cz)
- **Tři ocásci** (kpt. Jaroše 18, Brno; www.triocasci.cz)

INTERNETOVÉ DISTRIBUCE:

- **xBASTAx** (xbastax.cz/produkty/a-b-c-collections)
- **Mirusus Levyt** (miruuslevyt.cz)

SLOVENSKO:

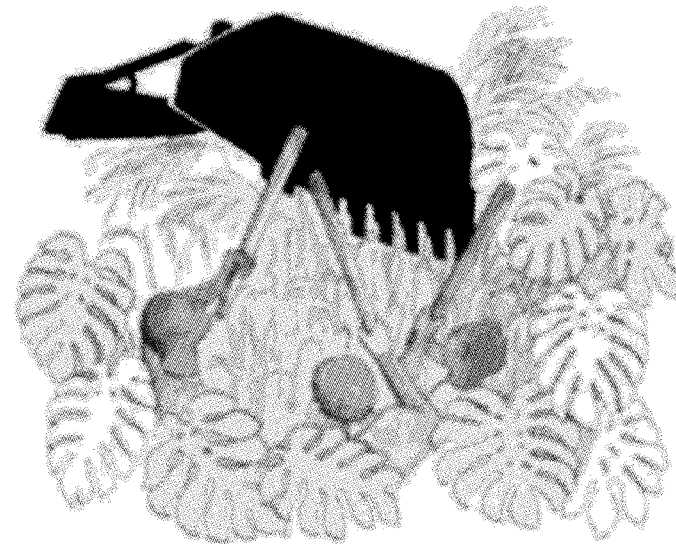
- **Klub Lúč** (Kniežat'a Pribinu 197/3, Trenčín; klubluc.sk)
- **Salto Mortale** (sust@riseup.net)

JEDINÝ ZPŮSOB, JAK ZACHRÁNIT PLANETU

Pokud jde o ochranu životního prostředí, téměř každý společenský systém by byl lepší, než je ten, který máme dnes. Kapitalismus je první společenské uspořádání v dějinách, které ohrožuje přežití našeho druhu a život na planetě Zemi obecně. Kapitalismus poskytuje podněty k vykořisťování a ničení přírody a vytváří atomizovanou společnost neschopnou své prostředí chránit. Ekocida je v kapitalismu doslova právem. Ochrana přírody je vnímána jako „překážka obchodu“, zabránit korporaci ve vykácení lesa, který zakoupila, znamená útok na soukromé vlastnictví a svobodné podnikání. Společnosti mohou produkovat miliony tun plastů, většinou na jednorázové obaly, přestože nemají žádný plán, jak s nimi dále naložit, a dokonce ani představu, co se s nimi vlastně stane. Plastový odpad se hromadí v oceánech a ukládá v tělech mořských živočichů – a toto může trvat miliony let. Strážci v národních parcích odřezávají posledním žijícím nosorožcům jejich drahocenné rohy, aby je ochránili před pytlačky; pytláci je ale stejně zabíjejí, protože až žádní nosorožci nebudou, hodnota zbývajících rohů dosáhne astronomických výšin.

A přece mají univerzity tu drzost vtoukat studentům do hlavy přesvědčení, že kolektivistická společnost nedokáže životní prostředí ochránit, neboť platí takzvaná „tragédie obecní pastviny“. Tento mýtus bývá často předkládán následovně: Představte si, že skupina lidí společně vlastní pastvinu. Všichni kolektivně by měli prospěch ze situace, kdy by každý pásł jen malý počet ovcí, protože pastvina by si tak zachovala svoji plodnost; každý z nich by však měl individuální výhodu, kdyby pastvinu nadměrně vypásal, proto-

že by tak získával větší podíl na produktu; tím pádem vede kolektivní vlastnictví k vyčerpání zdrojů. Historické příklady, které mají tuto teorii doložit, pocházejí většinou z koloniálních a postkoloniálních situací, kdy jsou utlačovaní lidé připraveni o tradiční formy organizace a nahnání na podřadnou půdu, což nese předvídatelné důsledky. Scénář s pasením ovcí však předpokládá situaci, která je v lidských dějinách nesmírně vzácná: společnost atomizovaných a konkurenčně naladěných jedinců dávajících přednost osobnímu bohatství před společenskými svazky a zdravím životního prostředí, a také absenci společenských opatření nebo tradic, které by udržitelné užívání společného vlastnictví zaručovaly.

Kapitalismus už teď zapříčinil největší vlnu vymírání od chvíle, kdy do planety narazil asteroid, který zahubil dinosaury. Máme-li zabránit tomu, aby globální změna klimatu způsobila naprostý ekologický kolaps, aby znečištění a přelidnění vedlo k vyhubení většiny savců, ptáků, obojživelníků a mořských živočichů, musíme zlikvidovat kapitalismus, nejlépe během několika příštích desetiletí. Lidmi způsobené vymírání je jasná věc už nejméně sto let. Už dvacet let s jistotou víme, že globální změna klimatu je fakt. A to nejlepší, s čím dokázala přijít ona slavná neviditelná ruka trhu, je obchodování s emisními povolenkami, což není nic než ubohá fraška. Stejně tak nemůžeme svěřit záchranu planety nějaké světové vládě. První starostí každé vlády je vlastní moc, a ta stojí na ekonomických vztazích. Vládnoucí elita si musí udržovat privilegovanou pozici, a ta závisí na vykořisťování ostatních lidí a životního prostředí.

Největší šanci na záchranu životního prostředí mají lokální rovnostářské společnosti propojené globální komunikací a uvědoměním. Soběstačné ekonomiky nezanechávají téměř žádnou uhlíkovou stopu. Nepotřebují ropu na dovážení zboží a vyvážení odpadu ani obrovské množství elektrické energie na pohánění průmyslových komplexů vyrábějících

zboží na export. Většinu energie si musí vyrobit samy ze slunce, větru nebo biopaliv, a spíše než na elektřinou poháněné přístroje se musí spoléhat na práci vlastních rukou. Takové společnosti méně znečišťují, protože nemají důvod vyrábět ve velkém a chybí jim možnost ukládat odpad na půdě někoho jiného. Místo hektických letišť, přeplněných dálnic a dlouhého dojíždění do práce si představme kola, autobusy, regionální vlaky a plachetnice. A zrovna tak se nemusíme obávat přelidnění, pokud budou ženy moci kontrolovat svoji plodnost a lokální ekonomika jasně ukáže, kde mají místní zdroje své meze.

Ekologicky udržitelný svět musí být antiautoritářský, aby žádná společnost nemohla rozšiřovat své zdroje pronikáním na území sousedů; musí být kooperativní, aby se jednotlivé společnosti mohly spojit na obranu proti skupinám projevujícím imperialistické tendence. A co je nejdůležitější, takový svět vyžaduje společný ekologický étos, díky němuž budou lidé životní prostředí respektovat a nebudou je považovat za pouhý zdroj surovin. Takový svět můžeme začít budovat hned teď – tím, že se budeme učit od ekologicky udržitelných domorodých společností, že budeme sabotovat a zostuzovat znečišťovatele, že budeme šířit lásku k přírodě a povědomí o našich bioregionech a že vyvineme postupy, které nám umožní uspokojit potřebu jídla, vody a energie na lokální úrovni.

Kapitola z knihy Petere Gelderloose *Anarchie funguje*, kterou letos v českém překladu vydalo Nakladatelství Anarchistické federace.

POTKÁTE NÁS...

Rádi bychom vás pozvali na tyto akce, na kterých najdete stánek s distribucí našich tiskovin:

RIOT OVER RIVER SPOLEČNĚ PROTI RASISMU 4

Čtvrtý ročník antifašistického hudebního festivalu s dobrovolným vstupným. Festival chce dát najevo, že hudba a kultura obecně není a nebude místo pro rasisty ani fašisty.

Sobota 21.9.2019, PRAHA, Cross club
www.crossclub.cz

PETER GELDERLOOS: ANARCHIE FUNGUJE. PŘÍKLADY ANARCHISTICKÝCH MYŠLENEK V PRAXI

U příležitosti českého vydání své knihy *Anarchie funguje* přijede do ČR její autor a promluví o příkladech anarchistických společností v minulosti i současnosti.

Úterý 1.10.2019: BRNO, Tři ocásci
www.triocasci.cz

Čtvrtek 3.10.2019: LIBEREC, Lias
fb.com/zahradalias

Pátek 4.10.2019: TÁBOR, festival Tabook
www.tabook.cz

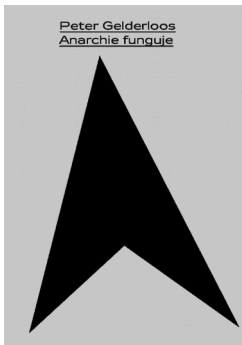
ANARCHIST BOOKFAIR

Na 8. pražském anarchistickém festivalu knihy se představí vydavatelé a distributoři anarchistické literatury nejen z Česka a Slovenska, ale i ze zahraničí. Festival není jen prodejní prezentací knih a literatury. Je především místem setkávání, kde můžete tvář v tvář potkat nejen malé vydavatele a autory, ale i nejruznější organizace, kolektivy a uskupení z širšího okruhu antiautoritářského hnutí.

16.5.2020, PRAHA, Žižkov
www.anarchistbookfair.cz

OCHUTNÁVKA Z NAKLADATELSTVÍ AF

Peter Gelderloos: *Anarchie funguje. Příklady anarchistických myšlenek v praxi*

„Něco takového by nikdy nefungovalo,“ namítají obvykle lidé, když se jim snažíme přiblížit anarchistické pojetí lidské společnosti. Anarchie je v jejich očích utopický ideál, který v reálném světě nemá šanci přežít; mnohem častěji si ale pod tím slovem představují společnost uvrženou do chaosu, kde jedinec

může uspokojit své potřeby jediné tím, že páchá násilí na druhých. Peter Gelderloos jim svou knihou říká, že se zásadně mylí. Přináší desítky příkladů z minulosti i současnosti, z Evropy a Ameriky, z afrických pralesů i zapadlých tichomořských ostrovů, a ukazuje na nich, že anarchie, tedy uspořádání prosté autorit a hierarchií, kde mezilidské vztahy neurčuje násilný výkon moci, ale principy solidarity a vzájemné pomoci, je nejen funkční, ale hlavně zcela přirozená. Anarchie je systém, z něhož člověk coby živočišný druh vzešel a ve kterém by žil a prosperoval i dnes, kdyby o něj nebyl násilím nebo podvodem připraven. Je to také systém, v jehož rámci se může nejlépe vypořádat s nálehavými problémy dneška, jako je chudoba a nerovnost ve světě nebo devastace životního prostředí. Kniha Petera Gelderloose je historický exkurz po nejruznějších podobách anarchie, které se ve světě kdy vyskytly. Kromě toho slouží i jako praktický návod pro ty, kdo si neutěšený stav našeho světa uvědomují a rádi by s tím něco dělali. Říká jim, že se za své zoufalství a vztek nemusí stydět – právě naopak: nechtějí nic jiného, než co je pro člověka přirozené, co nám bylo bezostyšně ukradeno a co máme plné právo si vzít zpátky.

Peter Gelderloos (nar. 1982 v USA) patří k předním anarchistickým spisovatelům dnešní doby. Je autorem řady teoretických, historických a cestopisných knih, mj. *How Nonviolence Protects the State* (2007), *To Get to the Other Side: a journey through Europe and its anarchist movements* (2010) nebo *Worshipping Power: An Anarchist View of Early State Formation* (2017). Pro své názory a aktivismus čelil několikrát policejnímu pronásledování. V současnosti žije v Kalifornsku.

232 stran A5, doporučený příspěvek na pokrytí nákladů 200 Kč

Vadim Damier: *Ocelové století. Sociální historie sovětské společnosti*

Kniha mapuje sociální historii Ruska od revolučních let 1917–1921 do rozpadu Sovětského svazu v roce 1991. Autor popisuje politickou snahu SSSR „dohnat a předejít“ Západ za každou cenu a sociální odpor lidových mas proti „shora“ nucenému kurzu. Sleduje postupný vývoj forem sebeorganizace a vzdoru námezdních pracujících a rolnictva, ukazuje jejich sílu i slabost. Věnuje pozornost i změnám ve vládnoucí třídě sovětské společnosti a roli těchto procesů v rozpouštění a destrukci monolitního industriálně-kapitalistického modelu „koncernu SSSR“.

Historik Vadim Damier se narodil v roce 1959. Je autorem řady textů věnovaných historii anarchismu a členem Konfederace revolučních anarchosyndikalistů.

422 stran A5, doporučený příspěvek na pokrytí nákladů 290 Kč

Existence

Anarchistická revue, která vychází několikrát do roka. I když ji vydává Anarchistická federace, je snahou redakce, aby do ní přispívali lidé, kteří se angažují i v ostatních antiautoritářských skupinách a projektech.

Existence se orientuje z velké části právě na anarchistické hnutí, kde slouží jako tiskovina, která dokumentuje proběhlé aktivity, seznamuje s aktuálními projekty, stejně jako zprostředkovává teoretické texty a praktické inspirace odjinud. Skládá se z pravidelných i nepravidelných rubrik a každé číslo je zčásti věnováno jednomu konkrétnímu tématu ve snaze nahlédnout ho z anarchistické perspektivy.

Existenci je možné zakoupit na uvedených distribučních místech nebo si ji stáhnout v elektronických formátech.

50–60 stran A4, doporučený příspěvek na pokrytí nákladů cca 50 Kč

ANARCHISTICKÁ FEDERACE

Anarchistická federace je skupina svobodně smýšlejících lidí, bojujících proti současnému sociálně nespravedlivému a dlouhodobě neudržitelnému systému. Stavíme se proti všem formám útlaču – ať už jde o rasismus, sexismus nebo útlač ekonomický – a propagujeme naši vizi bezstátní, samosprávné společnosti.

Anarchistická federace byla založena v roce 1995 s cílem poskytnout antiautoritářskému hnutí prostor pro organizování se a koordinování společných aktivit. Jsme organizací česky a slovensky mluvících anarchistů a anarchistek, žijících, pracujících (nebo studujících) a organizujících se na mnoha různých místech. Rozhodujeme se společně, navzájem si pomáháme a snažíme se o propagování anarchistických myšlenek a jejich uvádění do praxe, ať už organizováním akcí, budováním

solidárních struktur, distribuováním materiálů Nakladatelství AF nebo šířením informací prostřednictvím našeho webu a sociálních sítí.

Jsme součástí Internacionály anarchistických federací (IAF/IFA), která sdružuje anarchistické organizace po celém světě, a naše aktivity tak mají mezinárodní rozměr. Pravidelně se stýkáme s podobně smýšlejícími kamarády a kamarádkami z mnoha dalších zemí, vyměňujeme si zkušenosti a společně budujeme hnutí bojující za jiný, lepší svět.

Pokud se k nám chceš přidat, nebo se jinak zapojit, ozvi se nám na e-mail afed@afed.cz, nebo přímo místní skupině AF, která funguje v tvém okolí:

paha@afed.cz ★ brno@afed.cz ★ plzen@afed.cz

vychod@afed.cz (Hradec Králové a okolí) ★ ostrava@afed.cz

AFED@AFED.CZ ★ WWW.AFED.CZ